

Voorzitter en leden van de vaste kamer J&V
cie.jv@tweedekamer.nl

AFDELING

Bestuur

PLAATS

Leusden

ONS KENMERK

DB/cor.uit/19.002/gk

DOORKIESNUMMER

DATUM

11 januari 2019

UW KENMERK

E-MAIL

bestuur@acp.nl

BETREFT

Gespreksnotitie rondetafelgesprek geweldsaanwending opsporingsambtenaar

Geachte voorzitter en leden van de vaste kamercommissie J&V,

Allereerst dank dat wij als politievakbonden in de gelegenheid worden gesteld om onze zienswijze over dit voor politiemensen belangrijke wetsontwerp aan u voor te leggen en te bespreken.

Als belangenbehartigende organisaties houden wij ons, naast vele andere onderwerpen die van belang zijn voor politiemensen, ook bezig met de rechtszekerheid van politiemensen. In deze specifieke situatie de rechtszekerheid na het gebruik van geweld jegens burgers. Het is evident dat het mogen toepassen van geweld een uitzonderlijke bevoegdheid is die prudent, zorgvuldig en proportioneel moet worden uitgevoerd. Dit is een grote verantwoordelijkheid voor individuele politiemensen maar ook voor de politie als organisatie.

Het hebben van de bevoegdheid tot het aanwenden van geweld tegen burgers en het aantasten van diverse grondrechten van die burgers is in onze rechtstaat aan een scala van wet- en regelgeving omgeven. Dit om de burger te beschermen tegen willekeurig gebruik van dat geweld. Daarbij speelt het verantwoording afleggen van geweld door politiemensen en de politie organisatie een belangrijke rol in de acceptatie van deze bevoegdheid en de daadwerkelijk toepassing een belangrijke rol. Kort gezegd de legitimiteit en acceptatie van burgers van deze bevoegdheid speelt een grote rol.

Vanuit deze twee belangrijke gezichts/uitgangspunten kijken politiemensen naar het voorliggende wetsvoorstel. In de afgelopen jaren zien wij aan de hand van een groot aantal gebeurtenissen dat de rechtsbescherming van politiemensen flink onder druk is komen staan. Als voorbeeld noemen wij de vele youtube filmpjes waarop het optreden van de politie te zien is waarbij ook geweld wordt toegepast. Dit heeft in een flink aantal gevallen geleid tot veel media aandacht en maatschappelijke beroering zonder dat het totale feitencomplex en de omstandigheden duidelijk waren. Politiemensen ervaren dat ze dan al veroordeeld worden zonder dat hun kant van het verhaal daarbij een rol speelt. In veel gevallen is "verweer" niet mogelijk in die fase als gevolg van onderzoeken die worden gestart naar het betreffende optreden. Slechts in een enkel geval wordt publiekelijk recht gedaan aan de betreffende politiemensen als gebleken is dat "het toch wat anders in elkaar zat". De aandacht voor deze situatie steekt vaak schril af bij de enorme aandacht en oordeelsvorming bij aanvang van de gebeurtenis. Veel politiemensen die een dergelijke gebeurtenis hebben meegemaakt dragen dit zowel professioneel als persoonlijk en in hun prive vaak jarenlang met zich mee.

Zoals gezegd vinden wij, als politievakbonden, ook dat het optreden van de politie in situaties waarbij geweld wordt toegepast onderzocht moeten kunnen worden en dat er verantwoording moet worden afgelegd.

Alvorens in te gaan op het wetsvoorstel om te komen tot een aanvullende strafuitsluitingsgrond in het Wetboek van Strafvordering merken wij op dat er nog een flink aantal andere instrumenten zijn om het optreden van politiemensen en de politieorganisatie aanhangig te maken. U kunt daarbij denken aan: disciplinaire onderzoeken, het indienen van een klacht, civiele aansprakelijkheid, onderzoek door de Ombudsman. Kortom; de individuele politiemans of vrouw kan op vele manieren te maken krijgen met een onderzoek en beoordeling van hun optreden en de daarbij behorende maatregelen. Dit maakt dat wij van mening zijn dat de rechtszekerheid van politiemensen stevig onder druk staat en dat er sprake is van onbalans. Het voert te ver om hierop in deze bijeenkomst nader in te gaan maar er is ook in hoge mate sprake van samenloop van de diverse instrumenten. Ook zien we "vermenging" van deze instrumenten waardoor het voor politiemensen volstrekt onduidelijk is hoe de processen verlopen, er onvoldoende inzicht is waardoor de "verdediging" wordt bemoeilijkt. Tot slot zien wij ook dat er in nogal wat gevallen sprake is van "stapelings" van onderzoeken en daaruit voortkomende maatregelen/straffen. Kortom; voor dezelfde gebeurtenis kunnen diverse maatregelen/straffen worden opgelegd. In die zin staat dit wetsontwerp voor ons niet op zichzelf. Wij zullen ons de komende periode blijven inzetten voor een meer samenhangend stelsel van instrumenten, maatregelen en straffen.

Dan het betreffende wetsontwerp. Als politievakbonden zijn wij blij dat er stappen worden gezet om de rechtszekerheid van politiemensen te verbeteren. Let wel: het gaat ons om de rechtszekerheid en niet om het achterhouden van de waarheid en verdoezelen van onrechtmatige geweldstoepassing. Het verbeteren van de rechtszekerheid van politiemensen bij situatie van geweldstoepassing kan op meerdere manieren worden vormgegeven. Uiteindelijk is er gekozen voor de onderhavige aanpak. Het is een belangrijke stap voorwaarts dat politiemensen met deze wijziging dezelfde rechtsbescherming krijgen als verdachten zonder dat er sprake is van de verdachte status. Dit doet waarschijnlijk meer recht aan het gevoel en beeld dat politiemensen vanuit de rechtmatige uitoefening van hun werk bezig zijn.

Wij zien echter ook een aantal punten van aandacht. Ten eerste is het van belang dat zowel burgers als samenleving niet het beeld moeten krijgen dat strafrechtelijke vervolging niet meer aan de orde is cq kan zijn. Indien burgers als belanghebbenden van mening zijn dat er ook sprake moet zijn van een strafrechtelijke vervolging dan kan een beroep worden gedaan op artikel 12 van het Wsv (Wetboek van Strafvordering). Mocht dit succesvol zijn bij de rechter dan is een strafrechtelijk traject dus daadwerkelijk aan de orde. In de afgelopen jaren zien wij onder de huidige wetgeving al een toename van het beroep van belanghebbenden op artikel 12 Wsv. De vraag is dus of deze wetswijziging het gewenste effect heeft zowel in feitelijke juridische zin als in het gevoel en beeld van politiemensen.

Daarnaast vragen wij ons af welke gevolgen de toetsing/beoordeling en sanctioneren van het wel of niet hebben geacteerd binnen de ambtsinstructie versus de beoordeling en bewezen verklaring in strafrechtelijke zin, niet zal leiden tot een toename van het aantal onderzoeken en de daaraan gekoppelde maatregelen/straffen.

Dan willen wij nog graag in gaan op het aspect "leren" wat voor politiemensen en de organisatie van groot belang is. Het willen leren en verbeteren van gebeurtenissen en het daarbij toegepaste geweld is van groot belang voor de legitimiteit en acceptatie van de geweldsbevoegdheid. Wij zien dat als deze wetswijziging dit mede tot doel heeft dit tot spanning kan leiden met de maatschappelijk behoefte aan waarheidsvinding, onderzoek en beoordeling door een rechter. Hiermee dient naar onze wijze van zien rekening te worden gehouden bij de doelstelling van dit wetsvoorstel.

Op grond van het bovenstaande stellen wij voor om de doelen en effecten van deze wetswijziging de komende tijd te volgen en evalueren.

Tot slot willen wij nog stil staan bij het instellen van een gespecialiseerde rechtbank voor het behandelen van strafzaken waarbij de politiemensen verdachte zijn ivm het door hen toegepaste geweld. Als politievakbonden staan wij positief tegenover deze ontwikkeling. Concentratie van expertise en ervaring in deze zaken zijn naar onze mening winst voor zowel politiemensen als belanghebbenden.

Mede namens de politievakbonden NPB, ANPV en VMHP

Gerrit van de Kamp
Voorzitter Politievakbond ACP

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Gerrit van de Kamp', written in a cursive style.

NB:
Daar waar "politiemensen" wordt genoemd kunt u ook lezen "opsporingsambtenaren"